

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ ФІНАНСОВО-
БАНКІВСЬКИМИ ПОСЛУГАМИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Циганов С.А., д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів

Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка

Циганова Н.В., к.е.н., доцент кафедри банківської справи ДВНЗ

«КНЕУ ім. В. Гетьмана»

Розкрито інноваційні зміни у діяльності суб'єктів ринків фінансових послуг, вплив на стан конкурентного середовища фінтех-компаній, світові й вітчизняні тенденції у цій сфері.

Останні десятиліття демонструють суттєві зміни у функціонуванні ринків фінансових послуг. Відбувається перерозподіл ринку між його основними суб'єктами та посилення конкуренції з боку нових учасників, таких, як фінтехкомпанії. Домінування банків на ринках фінансово-банківських послуг суттєво обмежується з другої половини ХХ ст. Стрімке зростання заощаджень домогосподарств стимулює їх прагнення до прибутковості, вищої ніж за банківськими депозитами. Тому з 1970-х рр. зростає популярність послуг інвестиційних компаній, пенсійних фондів, страхових компаній, які активно нарощують клієнтську базу і конкурують з банками за кошти населення. Банки у цій конкурентній боротьбі роблять акцент на універсальність і позиціонують себе як фінансові супермаркети.

Стрімке поширення фінансових інновацій веде до появи нових послуг та нових гравців на фінансових ринках. На ринку розрахункових та платіжних послуг поширюються міжнародні та регіональні платіжні системи. У сфері фінансування інновацій набирають популярності послуги фінтехкомпаній [1], які в окремих сегментах торгівлі фінансовими послугами можуть успішно конкурувати з банками. Так, на думку експерта одного із найбільших англійських банків Barclays Ентоні Дженкінса, фінтехкомпанії найближчим часом складуть суттєву конкуренцію банкам, особливо у сфері кредитних і платіжних послуг, їх

діяльність спричинить погіршення параметрів діяльності банків та їх витіснення з ряду сегментів ринку фінансово-банківських послуг [2]. Однак, за даними Банку міжнародних розрахунків (BIS), на ринках, що розвиваються, зокрема в Україні, існує ряд перешкод правового, інфраструктурного, ментального характеру для успішного розвитку фінтехкомпаній та фінансування інноваційного бізнесу [3]. Також слід враховувати не лише позитивний вплив фінтехкомпаній на функціонування ринків фінансових послуг, але й на потенційні ризики, генеровані їхньою діяльністю, що потребує адекватної реакції регуляторних органів. Національний банк України поки що вважає вплив розвитку фінтех-послуг позитивним і запроваджує проект «Сприяння розвитку FinTech в Україні», який визначає серед пріоритетних напрямів розвиток цифрового банкінгу, інтернет-платежів, діджитал-кредитування, сервісів для страхових послуг тощо [4]. Експерти НБУ не вбачають у розвитку фінтех-послуг загроз для банків і вважають, що слід підтримувати фінтех-ініціативи. Однак розвиток світового ринку фінтех-послуг свідчить про протилежне: на думку експертів, відбувається заміна формату традиційного банку інноваційними фінтех-сервісами. Лідерами їхнього використання є Китай (69% населення країни є користувачами), Індія (52% населення), Великобританія (42% населення), Бразилія (40% населення) [5].

Суттєво змінюється не лише асортиментний ряд і характеристики фінансово-банківських послуг, але й канали їх просування на ринок: стрімкої популярності набуває дистанційне обслуговування клієнтів [6]. Усі продавці на ринку фінансово-банківських послуг розвивають сервіси дистанційної роботи з клієнтами на основі цифрової та біометричної ідентифікації. Однак найбільші конкурентні переваги при цьому отримують саме фінтех-сервіси. Тому банки активно інвестують у розвиток фінтех і засновують власні фінтех-компанії, активно досліджують та впроваджують технології блокчейн.

Торгівля фінансово-банківськими послугами в Україні також знаходиться під впливом даних тенденцій. Однак основними конкурентами вітчизняних банків залишаються іноземні банки, які мають кращий доступ як до інноваційних фінансових технологій, так і до ресурсного забезпечення їх впровадження. Тому розвиток банківської системи і фінансового сектора в цілому потребує виваженої державної стратегії та відповідного законодавчого супроводження.

Список використаних джерел

1. Циганова Н.В. Фінансові інновації та їх роль у розвитку інноваційного підприємництва / Н.В. Циганова // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку. – К.: КНЕУ, 2018. – 280 с. – С. 97-99. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/25360>
2. Ex-Barclays CEO: Banks are about to have an 'Uber moment' — and it's going to be painful [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.businessinsider.com/ex-barclays-boss-anthony-jenkins-on-fintech-and-bankings-uber-moment-2015-11>
3. Fintech in EMEs: blessing or curse? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bis.org/speeches/sp180620.pdf>
4. Оновлення комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352267>
5. Все буде fintech: чи програють банки війну новим сервісам [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2018/10/10/641474/?fbclid=IwAR3_s_RCrSQlaIeLvO9_Q0kastscgkVTreJhatVFfBu04YoircM7JcJx8UY
6. Циганова Н. Дистанційний банкінг як інноваційна конкурентна перевага на ринку фінансових послуг / Н. Циганова, Т. Шалига // Вісник НБУ. – 2012. – № 10. – С. 30-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2012_10_15